

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 10 зр. (20 кор.)
на пів року . . . 5 зр. (10 кор.)
на чверть року . . . 2 50 зр. (5 кор.)
на місяць . . . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділь і руских свят
о год. 6-ій пополудні.

Редація, адміністрація і
експедиція «Руслана» під ч. 9.
ул. Коперника (Літодог ч. 9.) Екс-
педиція місцева в Агенції Со-
коловского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє. —
Рекламації неопечатані вільні
від порта. — Оголошеня зви-
чайні приймають ся по ціні
10 кр. від стрічки, а в «Наді-
слаім» 20 кр. від стрічки. По-
дяки і приватні донесеня по
15 кр. від стрічки.

Страховище парламентарної правди.

(X) В парламентарних відносинах оче-
видна є поправа і відрадний поступ. Од-
нак треба ще бути вельми обережним в о-
суді теперішнього парламентарного поло-
ження. Особливо на лівіці якось не можуть
сега зрозуміти, щоби в радї державній мо-
гла бути яка небудь дійсна робота без пе-
репон з чеського боку. Безнастанні підзори
і недовіря, неосновані на ніяких певних
даних, не починають ся зовсім до тривко-
сти положеня, яке щойно починає витво-
рювати ся.

В тім розбуджуваню підзору і недові-
ря верховодять передовсім відома цокотуха
«N. fr. Presse», розбираючи безнастанно
причини і висовуючи всякі здогади, для чого
то Чехи залишили дотеперішнє своє по-
ступованє. Очевидно зараз здогадує ся
она, що Чехам о нічо иншого не розхо-
дить ся, як передовсім о поверненє дав-
ної парламентарної більшости,
давньої правди. Се є те страховище,
яке «N. fr. Presse» починає малювати на
стінах ради державної і лякати ним ліві-
цю. З «N. fr. Presse» вторують ліберальні
орґани і вже навіть вміють оповідати про
всякі подробиці пляну, що має довести до
привернення правди.

Тимчасом всі ті поговори ліберально-
го дневникарства не мають ніякої основи
а є звичайними дневникарськими видумками
і сплетнями, до яких особливо парламен-
тарні справоздавці дневників такі поквалні.
Певно, що залишенє дотеперішнього по-
ступованя з чеського боку причинило ся
знов до зближеня сторонництв давньої пра-
вди, настали знов приязніші зносини по-
між поодинокими сторонництвами, а се
певно треба приписати теперішньому ста-
новищу чеського клубу, що не тільки за-
лишив спиноване всякої роботи безнастан-
ними наглими внесеннями, але й здобув ся
на ту сьміливість, щоби отрясти ся від га-
лабурдних радикалів своїх. Се приязне
зближенє і польского «Кола» і католиць-
кого центру і славянського центру а
навіть християнсько-соціальних (антисемі-
тів) до Чехів проявило ся також позитив-
ними вислідами, так н. пр. при виборі го-
лови податкової комісії (др. Кайць contra
др. Менґер) знайшли ся disjecta membra,
що чимало поспувало крови на лівіці.

Однак з усього того не можна ще го-
ворити про намір привернення давньої
правди, бо ще чимало води в Дунаю
уплине, поки відносини так уложать ся,
щоби се питанє стало актуальним. Так са-
мо не можна нічого говорити про які не-
будь певні уклади в тім напрямі.

Попри се страховище воскресаючої
давньої правди, малюване яскраво лібе-
ральними дневниками, можна би перейти
без найменшої уваги, наколиб те насінє
підзору і недовіря, сіяне так густо, не на-
ходило буйної землі на лівіці. Наколиб
ліберальне дневникарство се осягнуло, а
до сега оно змагає, щоби бурливі елемен-
ти на лівіці зворушити і вмовити в них
національний обовязок рішучої оборони

проти сих мрачних здогадів, то певна річ,
що теперішній роз'єм поміж сторонництва-
ми ради державної був би скоро зірваний.

Сими мрачними здогадами віденьских
ліберальних дневників занепокоєні вже й
Німці в Празькім касині, як се можна
здогадувати ся із тамошньої дописи до
одного дневника лівіці. І там не можуть
вказати нічого позитивного, а глядять
певних причин у всьлякім накручуваню по-
дій. «Наконецно і на останку», каже сей
дописуватель з Праги, «не є зовсім без-
основне побоюванє, що евентуально націо-
нально-політичні уступки в користь Че-
хів будуть в тексті подані яко сповненє
національно-культурних домагань, як то
вже дайніше надавано таку невірну ети-
кету». Узловаті Німці з Чех не можуть
сега зрозуміти, ще переогодом може лю-
дям розкрити ся ширший політичний не-
босклін, як єго видно з вікна «Німецького
Дому» в Празі. Справді пора би вже, що-
би в Австрії визволено ся з таких дріб-
ниць і полишено тісний виднокруг закосте-
нїлих доктринерів німецьких, а тоді певно
дійшло би скорше до обоїльного порозу-
міння поміж Чехами і Німцями.

Можна однак на те вказати, що поки-
що на лівіці в дійсности нема прояв
справдешнього невдоволення проти нібито
відживаючої наново правди і що се ста-
рає ся штучно викликати і витво-
рити ліберальне дневникарство, котрого
метою є безнастанний піддержувати зако-
лот між Чехами і Німцями. Тут приходять
пишучому се слова вельми в тих справах
досвідного мужа державного, ґр. Та-
фого, коли з ним розмовляв про політичне
положенє на початку 1891 р., витворене
ударемненєм т. зв. віденьских пунктацій.
Коли пишучий се перед ґр. Тафе висло-
вив ся про трудність тодішнього положе-
ня, замітив ґр. Тафе з питомим єму гумо-
ром: «Знаєте! якби так можна дневники
на 3 місяці застановити, то було би зараз
зовсім інакше!» Але можна сподівати ся,
що мимо сеї кирині N. fr. Presse et com-
лівіця не піде так скоро за її вказівками.

Ще раз в справі Кос contra Барвіньський.

(Дальше).

Щоби зі всіх сторін освітити теперішнє
становиско опозиційних послів, подамо отсе,
бодай у виїмках, статью «Руський радикалізм
в парламенті», яку замістив «Гром. Голос» в ч.
10. Ось як представляє ся опозиція в світлі
радикальних виводів:

«Що руський нарід не має щастя до своїх
заступників як у соїмі, так і парламенті, то
річ більше як певна. О се старає ся не тільки
польска шляхта на спілку з правительством,
але навіть самі Русини (маємо на думці т. зв.
«інтелігенцію»), котрі волять форсувати при
виборах чоловіка безбарвного, що для одержаня
мандату свѣтить очима перед кождою партією
(се називав ся у нас: «стояти на всенароднім (!)
становищі»), як якого рішучого, визначного чо-
ловіка, що своїх переконань не обвиває в ба-
вовну.

«Попередної каденції послували др. Окунев-

ський, о. Тянякевич і др. Яросевич. Була се
репрезентация, до котрої сьміло можна прикла-
сти слова байки: «Птах, щупак і рак взяли ся
вести віз і не вєпіли ніяк». О. Тянякевич, за-
мість із парламентарної трибуни виступати за
правами своїх виборців, руських хлопів, витирав
міністерські пороги, жебраючи ласки для попів-
ських вдів і сиріт, котрі мабуть абсолютно нічим
до єго вибору не причинились. Др. Окуневський,
що зачав послованє яко радикал, а скінчив єго
яко найзвичайніший Рутенець, своєю перішчу-
чістю в засадничих справах (н. пр. голосованє
против внесеня Німців, аби Баденього поставити
в стан обжалованя) компромітував лиш себе і
заступлену собою руську справу. Найідейніший
ще з фатальної руської «триїці» др. Яросевич
сидів собі спокійно в соціально-демократичнім
клубі, а єго діяльність означилась хіба внесе-
нєм кількох інтерпеляцій та підписом на інтер-
пеляціях, вношених єго клубовими товариша-
ми. Три роки свого послованя «триїця» до
крихти змарнувала, не використавши ні одієсь-
кої нагоди (а лучалось їм чи-мало), щоби руську
справу освітити зі становища хлопської політи-
ки, єдино спасеної для руської пації.

«Дотеперішнє послованє руських опозицій-
них послів доказує справді, що не кождий чо-
ловік носить голову на карку на те, аби логі-
чно думати і консеквентно поступати, та що
не кождий посол так поступає в парламенті, як
се можна вносити з єго поступованя перед єго
вибором.

«Справа була така: перед двома тижнями
виголосив др. Кос у парламенті бесїду, в ко-
трій острими словами напаятував господарку
польської шляхти, особливо єї поступованє при
виборах, а також становище т. зв. Барвінчуків,
котрі помагають польській шляхті в панованю
над руськими хлопами. У відповідь д-рови Косо-
ви забрав голос посол Барвіньський (20. с. м.),
котрий очевидно хотів себе і свою парафію
представити в як найліпшим світлі. Коли Бар-
віньський в своїй промові згадав, що др. Кос і
Романчук залежить від москвофілів, замітив
др. Кос: «Я се приймаю, се правда!» — але
коли дальше сказав Барвіньський, що они злу-
чили ся з радикалами, то др. Кос крикнув: «Се
очерненє!» а Романчук: «Се груба неправда!»
Тіш ся і радуй ся, руський хлопе, що вбивав ся
єси, аби тих панів вибрати послами, що нара-
зив ся єси на переслідуваня, аби тим панам
залевнити мандат!

«Впрочім в дійсности нема так дуже чого
відпекувати ся. Самі народовці, отже також пп.
др. Кос і Романчук, признавали нераз, що най-
новіша їх програма (т. є. національно-демокра-
тична) ріжнить ся від вашої радикальної дуже
мало, і навіть брали нам за зле, що ми не хо-
чемо з ними лучити ся. Перед виборами в своїх
кандидатських промовах були ті панове такі ра-
дикальні, так майже живцем виголошували
уступи радикальної програми, що й не один
з радикалів ліпше би не потрафив. Де радика-
ли клали свого кандидата, то ті панове дуже
обурювали ся, що без засадничих причин роз-
биває ся народні сили. (Ми вже й не згадуємо
про те, що дехто з вибраних теперішних 4 по-
слів сам обернув ся до нас, аби ми піднесли
єго кандидатуру і поперли — і ми се зробили
мужицькими радикальними руками!). Те все було
перед виборами. А по виборах згадати їм про
їх радикалізм, то називають се очерненєм!

«Отже радикалами не є ті панове, націо-

нальними демократами також ні (бо відпекують ся свої доволі радикальної програми, і своїх товаришів радикалів, — членів нац.-дем. партії, котрі ту програму уложили). Чим же властиво є вони? Они незалежні, — а незалежні хіба тим, що роблять, що їм подобає ся; а не залежать не тільки від своїх виборців, котрі вибирали їх під радикальними окликами, але навіть від своєї програми, котру самі собі ухвалили.

«За те залежні они — як се признав др. Кос — від тих, що є найбільшою завадою здорового поступу на нашій землі, від тих, що сіють глинь і зіпсують між народом, від москвофілів. Се справа не така маловажна, як собі думає др. Кос і другі консолідаційники. Нашого народу в Австро-Угорщині ледви одна девята частина — решта нашого народу на Україні. Не можна вилічити основно частини народу, не вилічивши цілості его. А в яким стані наш нарід у Росії? Українські патріоти від давна ждуть, коли то в віденській радї державній обізває ся за ними який заступник руского народу в Австрії, коли то справа українська буде піднесена перед Європою? На жаль, доси не зробив сего ні один опозиційний посол, а робив тільки Барвінський у *делегациях*. Чи не бачить же др. Кос і інші опозиційні народовці грози в тім, що за таку справу бере ся і взагалі на всеукраїнському становищі стоїть у парламенті лише Барвінський — явний прихильник польської шляхти, котрої ще надто досить на Україні, аби в давнім разі запанувати над нею, так само як панує она в Галиччани? Чи не сором се для «опозиційних» послів? А чи дозволять д-рови Косови і другим народовцям виступити проти пановання Росії над Україною їх теперішні союзники — москвофіли, котрі нищать всяке українство навіть у нас, а не то в Росії?»

«Свою «незалежність» від радикалів зазначили рускі послы ще й тим, що один з них назвав у «Дѣл-і» найвним наше жадане, аби они з огляду на виборчу агітацію, ведену виключно під радикальними окликами, і з огляду на своїх виборців-радикалів, були до певної міри радикальними. І то тому вважав сей пан посол за відповідне відпекати ся в «Дѣл-і» навіть певної міри радикалізму, бо «Czas», газета польських панів, порушила сю справу, чого він дуже настрашив ся і почав оправдуватись. Отже мимохіть признав ся він, що, хоч незалежний, залежить від польських панів! Навіть і певної міри радикалізму тим панам за багато! Тай на що їм радикалізм, коли їм і так не зле? Они такі «незалежні», що навіть виборцям-радикалам відмавляють права домагати ся від них в певній мірі радикалізму!»

«Що таке «прихильно-вижидające» становище не принесе руским хлопам добра, се більше, як певне. Тай по що така крутанна? Або або: Або домагатись радикальних змін наших відносин, радикального поліпшення хлопської долі або йти на службу до ворогів хлопського стану. Ані студених ні горячих нікому не треба.

«На кінець звернемось до тих товаришів радикалів, що в бобрецькім причинились до вибору пп. д-ра Коса і Романчука, а в бережаньскім до вибору п. Яворського. Нехай та обставина, що їх відпекують ся ті, за котрих они розпинались, навчить їх, що на будуче не треба вдавати ся в ніякі компроміси, тільки класти виключно своїх кандидатів. А тепер на них черга запитати ся своїх послів, як стоїть справа з тим відхрещуванем від радикалізму!»

(Дальше буде).

3 країни нужди і здирства.

3 Косівського.

(Ще раз справа Федора Кумлика в. Мітайлюка з Ясенова горішнього).

Ц. к. прокуратор держ. під 6/7 с. р. спростував в «Руслані» (ч. 142) одну з моїх дописей, де гуцул Федір Кумлик в. Мітайлюк (а не Михайлюк, як в спростованю подано) мав невинно посудити п. Кошмана о партійність в его справі. Коли я се гуцулови прочитав, гуцул у в одно обстоював при тім, що «п. Кошман зробив мене нещасливим. Був тоді, «каже гуцул», і якийсь другий пан, може і той покійний пан, за котрого ту пишуть, бо я его не знав, але мою

справу вів п. Кошман». Гуцула держав я більше як два тижні і все вговорював в него, що він милить ся, але гуцул обстоює при першій зізнаню, бо «я, де ми скажуть, присягну, що п. Кошман зробив мене нещасливим, що я сьогодні з дїтьми під смерекою при студеній осени мушу через него загинати. А що би мені з того прийшло, приселитись (вченитись) до невинного чоловіка, та же я знаю, що суд може мене за се штрафувати і то дуже, — та же мені севдзі межу не перекосяв, лише взяв ціле мое і моїх діточок жите — ґрунт. Ах Боже!» в розвуді, заливаючись сльозами, закінчив гуцул, «чи вже для покривдження гуцулів нема нігде права?»

Не можу зрозуміти, для чого гуцул мимо представлення на тяжку відповідь упираєсь все при тім, що п. Кошман зробив его «нещасливим». Може він вносить з того, що п. Кошман переводив з ним карне слідство о ошуку, а сего п. прокуратор не заперечив, тож може би придалось до розвизання справи нагадати, що то карне донесенє для покривдження гуцула мав робити п. Heyder, бувший під той час ц. к. ад'юнкт суду в Косові, видячи певно тяжку кривду гуцула. Сей пан міг би щось певного і рішачючого подати.

Спростованє ц. к. прокуратора державного відніс я і другі більше до особи, як до суті річи, а потверженє згоду сего бачу в тім, що рівночасно зі справою Фед. Кумлика були поміщені дві другі справи, в котрих два гуцули виступають зі своїми жалюми на п. Кошман-а. Сего доси ані спростовано ані слідство що-до сих справ не заряджено, — а заговорю на п. Кошман-а чейже гуцули не зробили! — Загалом на таку силу покривдженє гуцульских, які містились в «Руслані», не спростовано доси ні одного, крім сего. — Як з одної сторони ми тішим ся з сего, бо се потверджує основність наших закидів, так з другої сторони разить нас дуже, що доси не заряджено, о скільки мені відомо, жадного доходження — винивши той один случай, котрий п. Барвінський підніс у своїй інтерпеляції в парламенті з 2/3 м. р., та і то чогось застрягло від довшого часу. — Гуцул, в справі котрого внесенє були інтерпеляція, був переслухуваний ще 1/7 1900. до ч. №. 123/00. з 25/6 1900., і від того часу знає гуцул за свою справу лише тільки сказати, що «рат» (начальник суду) просив мене, аби се вже не ходив більше до того довгонільського пона» і що жиди давали ему 2.000 зр., аби си з ними «подійв» (полагодив), та аби се вже не ходив більше до того нашого ворога, довгонільського пона», — та «що жид» (Josef Bregel), котрий був перебраний за «комісара щез десь» і відай явить ся, коли гуцул пімре, або справа призабудеться.

О. Іван Попель.

См ми покінчили оголошенє материялу, присланого нам з сеї справдішної країни нужди і здирства. Справа не призабудеться, — як пише тут о. Попель, — але дістанесь, куди треба, бо пос. Барвінський внесе ті всі статї як інтерпеляцію в парламенті. Дав би Бог, щоби над гуцульщиною блиснуло сонце справедливости, бо лише она дає віру в жите народови і сили до буденних злиднів. — Ред.

3 державної ради.

Після відчитаня біжучих справ, які вплинули до палати, пос. Ратай закинув президентови сторонничість супроти чеських хлопів і робітників, головно через трактованє невімецьких інтерпеляцій, супроти чого бесідник іменем тих сторонництв закладає протест проти вибору поновного на президента палати найбільшого ворога чеського народа. Відтак приступлено до вибору президента. Віддано 237 карток, а з тих 47 порожних. *Гр. Фестер одержав 189 голосів*. Вибір повитано окликами «славно». Президент дякує, а соціялісти і чеські хлопи переривають ему завзятими окликами. Опісля при виборі першого віцепрезидента віддано 200 голосів. З того було 45 карток порожних. *Вибраний поновно 152 голосами пос. Праде*. Оплески; Праде дякує, а Вольф перебиває ему криком. При виборі другого віцепрезидента віддано 232 карток, з того 41 порожних, так що *191 голосами вибрано нано-*

во пос. Зачека. Серед гучних оплесків Зачек подякував за вибір короткою промовою.

Зчерги президент відповів на інтерпеляцію пос. Берайтера, чому міністри не відповідають на інтерпеляції? Президент сказав, що запитанє подасть до відомости міністрів, але вже самому правительству мусить полишити, коли і як оно дасть свою відповідь. На сім покінчено се коротке засіданє і слідуюче назначено на понеділок о 12. год. в полудне.

3 політичного поля.

На небезпечні позначки для австрійської держави вказує консервативний Linzer Volksblatt запитуючи: Чи Австрія є воруженою? Перебувалисьмо — каже автор статї — минулого року поза границями чорно-жовтих стовпів і мусіли слухати ріжних розправ на тему розриву Австрії, як річи, що розуміє ся сама собою. Читаетмо письма і заграничні книжки і всюда стрічаємо сі до глибини потрясаючі вщованя. Одна надренська газета розпочала одну зі своїх вступних статей сими словами: Від ряду літ уходить у французській прасї всяких відтїний за певну річ, що упадок Габсбурскої монархії наступить в недовгім часі, а найблизша велика європейска війна буде борбою ріжних держав за «грабежи», походячі з ліквідації Австрії.

В тревозі, що сі слова можуть здійснити ся в недалекій будучности, зміцняє нас невідраднє положенє парламенту. В нім працює сторонництво, яке стремить до руїни держави і яке параліжує его діяльність від багато літ! Се сторонництво є ширим і не укриває своїх бажань: розбитя держави! Ми бачили, як оно заклоулось, повстало і виросло; нині оно стало вже досить сильним. І щож діють керманічі держави супротив сего сторонництва? Або зовсім нічого, або щось такого, що як раз его зміцнило, як пр. розвизанє палати і нові вибори. Отже знова брак осторожности, уваги, чуйности і енергії! Проста річ, що лихо, а з ним і небезпеченство зростає, скоро ніхто против него не виступає. Килено смолоскип реалїтної борби межи люд, а роботу заграничі, особливо протестантских пасторів, доказано документно що-до того. І щож чинить ся против сего? Спить ся смачно, як колись в роках 1859 і 1866, коли австрійські дипломати аж тоді повірили в війну, коли почули стріли Французів в Італії, а Прусаків в Чехах. Наші закони — кажуть — не вистарчають, щоби виступати против сеї непрактикованої агресії!

Неодна держава в Європі стрясає ся аж до підстав і находить ся в тяжкім положеню. Італія, Іспанія, Франція вють ся в борбі з найтяжшими обставинами, попадають з одного нересилєня в друге, а мимо сего ніхто не говорить про упадок або розбитє одної з сих держав — чомуж як-раз чути се про Австрію.

Сей сам факт дає до мисленя. Очевидно заходять тут якісь особливі обставини, які не існують зовсім для тамтих держав. Бути може, що они лежать в квестії народности та сусідстві, в ділаючій сама-собою силі атракції... Реасумуючи сі спостереженя, висказуємо переконанє, що сі релїгійні і політичні напасти на Австрію є впливом рішучого плану великої держави, ясных стремлїнь — і тому питаємо на цілий голос: «Чи є Австрія воруженою?»

Яка се держава, перед котрою остерігає Linzer Volksblatt — не треба класти на лопаті.

Оголошенє.

Позаяк речинєць визначений для зголошеня виграних дяківської лотерії — для посідачів льосів в Європі по кінець січня а для Америки по кінець лютого с. р. минує, припадають всі незголошені фанти для цілї лотерійної. Число їх значне, бо сягаєчє поза 3.500 штук.

Від корисного, ділковитого їх позбутя залежить уменшенє, зглядно зворот виложених на них коштів а за тим кориснійший успіх лотерії.

Просимо Вп. Родимців закупенєм, їх нам до осягненя такого найкориснійшого результату допомочі.

Предмети ті суть:

З головних виграних:

Воскресенє Лазаря, великий олійний образ пеналю Директора Товариства для розвою рускої штуки, П. А. Тилиховского; — ціна разом з рамами: 2.000 корон.

Жертвеник, артистично різьблений, помальований і позолочений, котрий може служити чи то яко побічний олтар в Церкві, чи то до якої каплиці або яко провізоричний олтар на літо на дворі, — ціна: 900 корон.

З побічних виграних:

Артистично-літографічні репродукції образів: Хресненє Руси, св. Антонія і Теодозія Печерских, Навид на десятигину церков в Києві, передає королівської корони князю Данилови папскими легатами і Гаївки, котрі так своїм предметом, як і артистичним виконанєм і то питомими нашими силами вповні на те заслугоють, щоби стати дорогою памятою і окрасою так в домі кожного інтелігентного Русина як і в кімнатах наших Товариств так міських як сельських. Ціна кожного образу для інтелігенції: 4 корони разом з пересилкою, — для селян і читалень: 2 корони, на пересилку окремо 20 сотиків (для цілої групи 5 образів на пересилку 40 сотиків).

Замовленя чи то з присланєм грошей чи то о висланє за посліплатою просимо адресувати: Канцелярія дяківської лютерії, улица Коперницька ч. 36. у Львові.

Імена набуваючих будуть оголошувані в часописі.

Просимо о найскорійшій замовленя, щоби нам уможливити замкненє всіх наших разгруків, котре радї би мали конечно довершенє перед великодними святами, — бо по великодних святах, як Бог позволить дочекати, належало-б без проволочки приступити до організації дійсної самопомочи в наших дяківських товариствах на основі осягненого фінансового результату лютерії.

За Комітет дяківської лютерії:
о. Д. Танякевич.

НОВИНИ

— Календар. В неділю: гр.-кат. Тарасія; рим.-кат. 40 мучеників. — В понеділок: гр.-кат. Порфирія, Себастьяна; рим.-кат. Константина. — Ві вторник: гр.-кат. Прокопія; рим.-кат. Григорія.

— Шкільна комісія вибрала на засіданю в четвер п. Барвінського референтом для справи упорядкування плат народних і виділових учителів і для справи доповняючої науки в сельських школах.

— З лівівських товариств. В читальни «Просвіти» у Львові (Ринок, 10) будуть відбувати ся популярні відчити що неділі о 6. год. вечером.

До товариства «Руска Охоронка» вписало ся досі 45 членів. Виділ просить зголошувати до него ті місцевости, де потрібно засновати охоронку, а Виділ сам подбає о управительку. Всякі письма до товариства належить прислати на руки п-ні Марії Грушевської (Львів, ул. Домбровского 6) або п-ні Клементії Панькевичевої (ул. Чарнецького 26).

Надзвичайні загальні збори тов. «Основа» слухачів політехніки відбудуть ся в неділю дня 17. с. м. о 3. год. пополудни. На порядку деннім: 1) відчитанє протоколу, 2) доповняючий вибір виділу, 3) зміна статутів і 4) внесеня та інтерпеляції.

— Зі Станиславова пишуть нам: В неділю дня 3. марця дала «Мѣщанская Читальня» з Коломиї в переїздї до Львова(?) в театральній салї ім. Монюшка в Станиславові, одну виставу драмату біблійного «Ніч під Вифлемом або Кончина Ірода» в 5 актах К. Кучурака. Великі плякати в польській, ошіеля в рускій і жидівській мові оповіщали тую виставу, а оповіщення в формі телеграмм в тих трох язиках довершили реклами обчисленою, як видно, і на жидівські круги, котрі дуже спорадично на тій виставі явились. Зі способу анонсованя навіть Русини не знали, чи то представленє буде руске. Вже «Kurjer stanislawowski» вдарив на той спосіб реклами для християнського драмату межі жидами. Також високі ціни (по 3 корони) за фотелї і ложки мали сей наслідок, що найдорозні місця стояли — з малими виїмками — порожні. За то партер, всікрісла, галерія і стоячі місця були на паркеті аж до небезпеченства переповнені селянами і ширшими верствами міського населеня. Прибуло також кільканаїцять сьвященників з родинами з доокресних сел. Мова драмату малоруска і плавна, віршована. Костюми нові і порядно утримані; розвій драмату через вправну гру міщан-аматорів робить піднесе

вражнє; відсьпіване пісень «Слава во вишних», «Свят, Свят, Свят», коляд «Не плач Рахиле» і «Нова радість стала» скрипленням тутешнім хором, випали добре удачно; иньші пісні троха слабше, особливо в І. актї, сольо відсьпіване реконвалесцентом. — Мрачний образ «Войни убивають дітей, імповуючий і красний, але виглядає як би скаменїлий і неподвижний. За то образ утечи св. Родини до Єгипта хороший і оживлений рухом. В 3. актї вертен був нам алований (а не з живих осіб), і то не дуже вправно. Селяне наші не могли налюбовати ся мальовничим здраматизованєм євангельских подій Різдва Христа і на слїдуючий раз в більшим числї мають явити ся.

Явилось пращальне Посланїє Пастирске до станиславівських єпархїан Впреосьв. Митрополита Андрея Шептицького о любви Бога і ближнього, зачатє в Станиславові а закінченє 17. сїчня 1901. у Львові. В тім посланїю і дотично наслідника в станиславівскім єпископстві, містить ся слїдуючий інтересний уступ:

«Захочайте до смерти вірність для Сьвятїшого Отця Папи Римского, будьте вірними і слухайте у всім того, котрого Вам дам за єпископа. Хто небудь ним зістане, будьте пересьвідчені, що оглядаючи ся лиш на ваше добро, виберу Бог Вам за пастиря. Прийміть Єго з любовію і довірем так, якби сьте приймали Христа Спасителя, котрого він Слугою і заступником». Посланїє кінчить ся удїленєм благословенія всім кругам, верствам, родинам і поодиноким єпархїянам.

Також появило ся друге Єпископске Посланїє Впреосьв. о. Шептицького до деканатів станиславівської єпархїї, замешкалих гуцулами, котрі в році 1900. були ним канонічно звїзтовані.

3-го марця прощано в «Рускій Бесїді» основателя «Станиславівского Бояна» п. Ромульда Зарицького, котрий перенїс ся до Перемишля. В пращальнім банкеті вєяло участь 70 осіб, панів і пань. В промовах підношено гарний розвій «Бояна» і віщовано єму ще красну будучність.

До катедрї привіз різьбар, Довгий, структуру двох бічних престолів до перекрестя катедрї. З весною пічнуть ся дальші роботи в катедрі. Також до Іконостаса вставлять вже решту бракуючих ще образів, над котрими маляр Макаревич цілу зиму працював у Львові. Престол Розятія для бічної правої нави вже робить ся в робітні різьбаря п. Комісарука.

Вкіцци замічу, що в нашім місті дає ся відчувати недостаток клиру, а головно в часї великого посту.

— Посол Пігуляк поставив в державній радї чотири внесеня в справі заведеня рускої мови викладової в православній школі хлопчій і в руско-німецких паралельках в Чернівцях, в справі заснованя рускої гімназї в північній частї Буковини і в справі заснованя відповідного числа стипендій для руских гімназїстів, які правно зобовязуть ся посвятити ся духовному станову, аби сим зарадити недостаткови православних руских сьвященників на Буковині. Сї внесеня — як доносить «Буковина» — підписали бук. послы Ник. Василько і Богосевич, всі рускі послы з Галичини і иньші славянські послы, разом 50.

— Отворенє лівівських водопроводів відбуло ся нинї рано. На Марійській площі при гарно прибраній криниці зібрали ся численні достойники і представителї властей, а кс. Ленкевич посьвятив воду в криниці і виголосив проповідь. Оцісля промовляли ще президент міста Малаховский і протомедик др. Мерунович. По промові президента отворено 6 сусідних гидрантів, а вода з них вносила ся в гору на висоту чотирох поверхів.

— Вистава горить! Такий оклик залунав вчера о 10. год. в ночи у Львові. Тисячні товни населеня, жадні вражнє, поплили найближчими улицями на повиставову площу на Стрийскім передмістї. Горів шляхоцкій хутір, в яким в 1894. році містила ся етнографічна вистава. Цїлий будинок деревянїй стояв вже в морю полонїни, коли наспїла огнева сторожа. Приступ до огню був немислимий, гасити не було вже що, тому передано хутір на поживу грізному елементови. З цілого будинку не остало ні одної дошки. — Причина пожежі незвісна, але догадують ся, що мусїв єго хтось підложити. Вартість будинку вносила около 3.000 корон.

— Мільонер — злодієм. Львівский Крез, жид Рогатин, батько золочівського рабіна, підприємць правительственных буданків, головою касарен, ішов «собі» улицю Ягайлонською «по Львові і побачив на хіднику — «пулярес». Очи єму заєкрили ся, дроц переїшла по тілі; ануж там є «великі» гроші. Оглянув ся, чи нема кого близько, схилив ся і зі своростію лискавки підняв калитку. Не вєтає же єї вкинути до кашенї, а ту надбїг якийсь хлопець і з плачем просив єго, аби віддав єму єго гроші. Жид-мільонер з безличним цинїзмом заявив хлопцеві, що не найшов ніяких грошей. Коли хлопець не перестав єго благати, жид амилосердив ся і давав хлопцеві одну корону відчененого. Тимча-

сом наоколо обох зібрали ся товни цікавих. Вкінци прийшов і поліціант і забрав жид-мільонера на поліцію. Там перешукано упертого жиди, який рішучо заявив, що ніякої калитки з грїшми навіть не видїв, і найдено при нїм згубу. Комісар не знав, що за «рибу» має перед собою і приказав замкнути жиди до «Іванової хати». Вість про се лискавкою рознесла ся поміж жидами і за старанєм «вливових» випущено мільонера-злодія з арешту. Ся подія збула ся позавчера у Львові.

— Давні, добрі часи! Проф. Лїбанський в одній зі своїх розправ про зріст новїтної техніки описує так поступ комунікацій: Понад 100.000 миль єлїзних релєїв опоясало по цїнїшній день нашу земську кулю у всіх напрямх. Для переїхання сєї дороги, два рази більшої чим віддаленє землі від місяця, поїзд експрес гонив би 1½ року. В єлїзницях спочиває нинї капітал 100.000 мільонів зр. а. в. — а 150 тисяч лєкомотив на цїлій земській кулі зживає річно 100 мільонів тон угля. Величезні пароходи, мов плаваючі міста, перетинають океани, сунуть ся по ріках та озерах задля вимїни продуктів. Для торговлі і промислу майже що не істнують віддаленя, а з помочю телеграфів, телефонів цивілізовані народи, замешкалі тисячі миль від себе, здобули немов сїмчасність усіх подій, так, що можуть мати ясний погляд на час, серед якого живуть. Цїле наше жите стало зовсім відмінним від жите наших предків. Невільник просторони і часу став їх паном; чоловік наче відорвав ся від притягаючої єго семлі. Лєкомотива і єлїзніце промостили єму дорогу до панованя, з єї помочю вїк XIX. виборозило цїлу материяльну культуру та цїлу духовну культуру нинїшної доби.

Якжеж тісням, як скупиим та ограниченим було се жите з початком нового віка! Поза мурами місточка чатували небезпечности жита та майна. Чужим було все, що істнувало на широкім євїті поза видокругом філістерского побуту. Всякі радости і смутки розгрівали ся в замкненім крузі тупого єгоїзму, цїла мозаїка людского жита була сїрою, погляди сьмішні, чувства зацофані, а все, що чуже — неважливє. Торговля і промисл дрїмали в зародках, бо занедбані гостинїці, недостаток комунікацій унеможливили постійний рух транспорту товарів, а тогочасна безпечність на дорогах зміняла подорож на дуже ризиковну виправу. Підчас весни і осени творили ся такі страшні болота, що загірзали, почтову кариту мусїло витягати не раз 20 коний. Всякі заходи направи доріг розбивались об зацофанїй упір та нерозумну захлапність. Коли для зміцненя поклада дороги зачали примїнювати систему Мек-Адама (1819 р.), заборонено скорої їзди, бо — як звучить відозва в сїй справі — з чого удержували би ся иридорожні господи, з чого жили би пекарї, римарї, ковалї і т. д., колиб подорожні не потребували задержувати ся по дорозі. Громади не виконували наказів направи доріг, бо коли полонили ся колеса та осї, або подорожні потерїли калїцтво, то прецїнь не лише заробляли стельмахи, ковалї і цїрулики, але богато грошій ішло також межі другї цехи, коли цїла кальявака мусїла довгий час задержати ся в нещасній місцевости. — Всї тодішні описи представляють такі подорожї як страшну муку: полишаючи небезпечні приключки, вимагала їзда на трєсучім возі без ресорів єлїзного здоровля і великої витривалости. Тож легко зрозумїти, з якими трудностями був получений транспорт товарів. На карколомній дорозі чатували ласї на куєцке добро розбишаки. Невєвність достави і ризико підносили кошти товарів і гамували всякій розвій їх продукції, ось як виглядала ті «добрї давні часи!»...

— «Одоль», средство против нечистоты зубів і устної ями, захвалований єго фабрикантом по цїлім євїті, показав ся неурядатним до полоченя уст. Два варшавскї лікарї робили доєвїдї з «Одольом», але навіть по 5-мінутовім полочаню ним уст не гинули бактерїї, які «Одоль» мав убивати. Якжеж могли від него гинути бактерїї, коли в нїм самім живе бактерїя staphylococcus aureus, який також викликає недуги?

— Сумна прислуга милої. У війсковім шпиталї в Копенгазі лежав молодий офіцір, що занедужав був на рака. Лікарї робили лиш дуже малу надїю на єго подужанє. До недужого приходила що дня єго наречена, дуже красна панна, довька звїсного в місті богатого купця. Офіцірови було 24 літ, а панні 18. Они були вже заручені і до весїля робили ся приготовленя, коли нараз у офіціра проявила ся несподївано хороша рака і він мусїв піти до шпиталю. Наречена, о скілько на то порядок шпитальний дозволяв, сидїла коло недужого і доглядала єго і потїшала. Але бїль ставав щораз сильнїший і недужий хвилями страшенно мучив ся. В таких хвилях готов був смерть собі зробити, але звідки взяти оружя? — Деж ті мої приятелї, що я їх мав так богато? — кликав він в розпуці — чи нема вже анї одного, котрий би змилував ся надїмною? — Слова єї зробили глибоке вражє на єго наречену, і коли она побачила, що єго мучи стають щораз більші і нема вже ні наймен-

шої надії, щоби він подужав, постановила сповнити його бажанє. На другий день принесла по тайком і вложила під подушку револьвер. Нещасливий лиш з вдячності глянув на неї. Вечером того дня попрачали ся обоє дуже сердечно на савєїди!... В ночі опісля роздав ся в шпиталю страшевний гук, а коли збігли ся дозорці, застали офіцера вже неживого; куля розірвала єму голову... Нещасливий закінчив свої муки, але єго наречена так взяла собі до серця єго смерть, що занедужала на нервову горячку і зійшла з розуму.

— *Високопреосв. Митр. Ординарийт і Президия Намістництва* призволити о. Д. Тянякєвичу збирати добровільні датки для ціли дяківської лотерії в сім часї.

— **Дрібні вісті.** В Креховичах і Сваричеві коло Рожнітова — як нам звідтам доносять — лютує тиф, а в селі Ясенівцях к. Рожнітова пята частина населєня заражена половою недугою. Політичні власти зарядили всякі средства до побороєня обох недуг. — З предложеного намістництвом видатку на будову університетської бібліотеки у Львові вичеркнуло міністерство просвєти квоту 100.000 корон, тому справа будови мусить бути відложеною. — В духовній семинарії в Празї вибухнув тиф, в наслідок чого семинарію замкнено, а питомцям позволено розїхати ся домів. — В Будапешті застрілив ся 84-літний ємеритований урядник Геїріка, який був збожеволів. Перед смертю записав Геїріка 362.000 корон на побудованє університету в Прешбурзі.

— **Гумористичний кутик.**

Льогоґрїф.

У лузі, між зілєм пахучим
Махає собою ідучи
І сіє лиш смерть доокола,
Коли стоїть є серед слова.

Під дубом схилившись на боки
Бездільно жде смерти години,
Чужі висисаючи соки,
Пасожит з з в середні.

У вечір в воздуху гуляє,
На носі часом виґриває,
А часом до крови укує,
Лиш м в половині буті мусить.

А як через н поділене:
На зиму кожавє, зелєне
На весву, у літі тинистє,
На осїнь добром обтяженє.
(Розвязка в слїдуючїм числї).

З житєйської мудрости

Не суди чоловіка по платю, бо не знаєш — чи оно заплаченє.

Оптимїст.

I. студент медицини: Диви ся, той шевчук показує тобі язик.

II. студент медицини: Він гадає певно, що я вже є лікарєм.

З житєйської мудрости.

Курка несє яйці по одному — тому може їх богато знєсти.

Наука, штука, література,

Літературно-науковий Вістник, книжка III. за марець 1901. Зміст: *Маруся Богуславка*, П. Куліша (конець). *Грєчаники*, оповіданє Ганни Барвінок — *Из оповідань Олексї Кузьми*: I. На посадї. — *По закону*, оповіданє Ів. Федорченка. — *Из поетичної сладици*: I. У морє, недрук. вірш Ю. Федьковича. II. До дядька Прохора Коваля, недрук. вірш Ст. Рудавського. — *Маруся*, оповіданє В. Г. Короленка (конець). — *Из дрібних нарисів*: I. Пестрий птах, Ерїха Гартлєбена. II. Палкий роман, Марсєля Прево. — *Из поезий Маркєля Анджєльо*. — Мик. Михайловський і його значїня в російській літературі, проф. Мик. Карєєва. — О. Автін Петрушевич. Ювілейна силветка, д-ра Івана Франка. — Видання коштом Івана Череватенка і премії його імені Б. Грінченка. — Маруся Богуславка в українській літературі. Історично-літературний нарис С. Томашівського (дальше буде). — *Хронїка і бібліоґрафія*.

Телеґрами.

Вїдень, 9. марця. N fr. Presse називає поголоску про подорож цісаря до Праги такою самою байкою, як донесєня про міністерську теку п. Кафтана та недалеке креованє чєского університету в Олумунци.

Будапешт, 9. марця. Edyterles доносить на підставі інформації, які одержав у одного дипломата, що, як сказано, остає в близьких зносинах з угорским урядом для заграничних справ, що тридержавний союз після свєго впливу в р. 1903, не стане відновлєним в своїй теперїшній формі, але замість Італії приступить до него Англія. Натомість Італія має прилучити ся до франко-російського союзу.

Льондон, 9. марця. Палата громад приняла внесенє Бальфора, щоби членів палати, які ставлять насильний опір видалєню з салї, можна виключити на цілий час трєваня сєсії. Внесенє Дїльона, жадаючє виключєня Ірляндців до кінця сєсії, відкинєно.

Софія, 9. марця. Міністер внутрішних справ Сарафов розвязав раду міста Софії.

Марсїлія, 9. марця. З причини страйку робітників і браку угля застановлєно рұх в багатє фабриках. Заходить обавє великого страйку фабрикантів-працьодавців.

Льондон, 9. марця. Кітшенєр телеґрафує: Бури заатакували Ліхтенбург, але атак не удав ся. Боєрський генерал Цєлієр упав на побєзвїщи. На англїйській стороні упали 2 офіцери, 14 вояків і 20 є ранних.

Преторія, 9. марця. Кітшенєр стрїтив ся з Ботою дня 27. лютого в Мїдєльбурзі. Надїють ся, що ся стрїча стане початком мира, бо на нїй також нїшиї бурєкі начальники взяли удїл в переговорах.

Лявренцо Маркєс, 9. марця. Кітшенєр дав генералови Ботї 7-дєвнє завїшенє оружя, щоби він порозумїв ся з начальниками бурських відділів в справі розоружєня.

Крадок, 9. марця. Бури обсадили місто Марайсбург. Перед тим вивєзєно з міста припаси.

З ЖИВОГО І МЕРТВОГО

новелї

Євгена Мандичевського

дістати можна в руских книгарнях

і у автора

площа Академічна ч. 4. II. поверх, по ціні 1 кор. за брошурований і 1 к. 30 сот. за оправлений примірник.

Zbiór przepisów.

що-до костєла і католицкого Духовєнства зладив

Ігнатий Коженєвський,

радник Намістництва у Львові.

З хронологічним списом і поазбучним індєксом; сторін IX+387 в великій вісімці.

Можна набувати по зниженій ціні 4 К. 50 сот. в автора ул. Чарнецкого ч. 24., в Адміністрації «Gazet-y Kościeln-oj» ул. Сніжна ч. 2. та в львівській і краківській консисторії.

COLOSSEUM Ernesta Thorna,

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонїшна.

Проґрама від 1. до 15. марта 1901.

При співучастї військової музики 80 ч. п.

Найновїші сензациї.

1. Manuela i Rudesindo Roche зі своїми 12 сибєрийскими вовками, випроводжені з центральної клітки. 2. Трупа Manello-Marnitz, акробати на голові на кружляючїм ся глобі. 3. The Auer's, парискі шматярї, новїсть нїгде не бачєна. 4. The Trilby's, шалєний терцєт. 5. Franzis Gerard, незрівняний і ніким не перевисшений єквілїбрист. 6. Сєстри Norgana зі своїми какаду-панугаями, 50 птвць, арами та голубами. 7. Edgar Jones, найкомічнійший зі всіх мурийських єксєнтриків. 8. Rudno Jngar. 9. The Marius, комічно-єксєнтричний акт на реку. 10. 3 Golondrinas, народні танці. II. Loba Franke, субретка. — Початок о 8. год. вечєром.

Що дня велике представлєнє. В недїлю і сєвята два представлєня. Що пятницї High Life представлєнє. Білєти вчаснійше можна замовляти і набути в конторі Пльона, при ул. Кароля Людвика у Львові.

Colosseum ogrіте 12 газовими печами.

Хто ще не читав

ФРАНЦА МЕШКА:

Драма на селі

ціна 70 сот.

і того самого автора: **НАГУЛА**

ціна 30 сот.

оповіданя з житя Словінців в перекладі І. Кузіва

вєхай як найкорше замовить сї дві книжочки в Наук. Товар. ім. Шевченка, ул. Чарнецкого 26, або в Ставропільській Книгарни ул. Руска у Львові.

В К А Н А Д У

як і до всіх других заморских земель переправляє

НАЙДЕШЕВШЕ

повсюди знаєна фірма:

V. KARLSBERG
HAMBURG, Brandstwiete 36.

Поки хто шифкарту курить, нехай зрівнає мої ціни з цінами агєнтів корабельних. 10—10